

Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра русской литературы

«Литературные традиции антиутопии в романе Джорджа Оруэлла «Тысяча
девятьсот восемьдесят четыре»

Самосуева Екатерина Ивановна

Руководитель: Шпаковский Игорь Иванович

2020

РЕФЕРАТ

Структура дипломной работы. Дипломная работа состоит из введения, двух глав, заключения, списка использованной литературы, включающего 59 источников. Работа изложена на 62 листах печатного текста.

Ключевые слова: УТОПИЯ, АНТИУТОПИЯ, ТОТАЛИТАРИЗМ, НОВОЯЗ, ДИСКУРС, ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС, ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ДИСКУРС, ПРОПАГАНДА, ИНСТИНКТ, ПАРТИЯ.

Целью дипломной работы является выявление историко-литературной специфики жанровой модели антиутопии, сформировавшейся в литературе XX века, на примере романа Джорджа Оруэлла «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре».

В соответствии с поставленной целью в работе решаются следующие **задачи:**

1. очертить эстетические и политические взгляды автора в контексте социально-исторических процессов эпохи, обозначить основные этапы эволюции творческого пути писателя;
2. определить жанровую специфику антиутопии, выявить ее особенности и проследить этапы становления антиутопии как историко-литературного явления;
3. выявить художественные модели воплощения реального как взаимосвязанного типа вымысла, структурно-семантические и функциональные жанровые доминанты антиутопии в романе Дж. Оруэлла «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре»;
4. раскрыть основные аспекты моделирования художественной реальности в романе;
5. выявить ключевые идейно-художественные особенности, проблематику и поэтику романа «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре»;
6. дать определение понятий авторской трактовки «искусственный язык», «художественный дискурс», «политический дискурс»;
7. выявить функциональную специфику «искусственного языка» в романе Дж. Оруэлла «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре»;
8. охарактеризовать структуру и типологию новояза и привести примеры слов искусственного языка методом сплошной выборки из романа Дж. Оруэлла «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре».

Объектом исследования являются роман Дж. Оруэлла «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре» и ряд других произведений социальной фантастики, позволяющие составить целостное представление об особенностях жанра антиутопии.

Предметом исследования стали особенности проблематики романа «Тысяча девятьсот восемьдесят четыре» Дж. Оруэлла.

Методологической основой работы являются научные труды таких зарубежных и российских литературоведов, как Ю. П. Анненков, Г. Морсон, А. Л. Мортон, В. А. Чаликова, В. М. Недошивин, Ю. Г. Фельштинский, Г. И. Чернявский, Б. Крик.

Методы исследования. В дипломной работе используются методы, выработанные в рамках исследования архива Дж. Оруэлла, анализа научной и художественной литератур, сравнительно-исторический метод, культурно-исторический метод, историко-контекстуальный метод, словообразовательный анализ, также приём наблюдения.

Научная новизна исследования заключается в объединении ряда подходов к изучению данной темы, таких как лингвистический, литературоведческий и переводческий.

Практическая значимость. Полученные результаты могут быть использованы при написании развернутой биографии Джорджа Оруэлла, при подготовке учебных пособий по жанру антиутопии, при разработке соответствующих лекционных курсов и проведении практических занятий.

Дипломная работа написана самостоятельно.

РЭФЕРАТ

Структура дыпломнай працы. Дыпломная работа складаецца з уводзінаў, двух раздзелаў, заключэння, бібліяграфічнага спісу, куды ўваходзіць 59 найменні. Праца выкладзена на 62 лістах друкаванага тэксту.

Ключавыя словы: УТОПІЯ, АНТИУТОПИЯ, ТАТАЛІТАРЫЗМ, НАВАМОЎЯ, ДЫСКУРС, ПАЛІТЫЧНЫ ДЫСКУРС, МАСТАЦКІ ДЫСКУРС, ПРАПАГАНДА, ІНСТЫНКТ, ПАРТЫЯ.

Мэтай дыпломнай працы з'яўляецца выяўленне гісторыка-літаратурнай спецыфікі жанравай мадэлі антыўтопіі, якая сфармавалася ў літаратуры XX стагоддзя, на прыкладзе рамана Джорджа Оруэла «тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры».

У адпаведнасці з пастаўленай мэтай у працы вырашаюцца наступныя **задачы:**

1. акрэсліць эстэтычныя і палітычныя погляды аўтара ў кантэксце сацыяльна-гістарычных працесаў эпохі, пазначыць асноўныя этапы эвалюцыі творчага шляху пісьменніка;

2. вызначыць жанравую спецыфіку антыўтопіі, выявіць яе асаблівасці і прасачыць этапы станаўлення антыўтопіі як гісторыка-літаратурнай з'явы;

3. выявіць мастацкія мадэлі ўвасаблення рэальнага як ўзаемазлучанага тыпу выдумкі, структурна-семантычныя і функцыянальныя жанравыя дамінанты антыўтопіі ў рамане Дж. Оруэла «Тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры»;

4. раскрыць асноўныя аспекты мадэлявання мастацкай рэальнасці ў рамане;

5. выявіць ключавыя ідэйна-мастацкія асаблівасці, праблематыку і паэтыку рамана «Тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры»;

6. даць вызначэнне паняццяў аўтарскай трактоўкі «штучная мова», «мастацкі дыкурс», «палітычны дыкурс»;

7. выявіць функцыянальную спецыфіку «штучнай мовы» ў рамане Дж. Оруэла «Тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры»;

8. ахарактарызаваць структуру і тыпалогію навамоўя і прывесці прыклады слоў штучнай мовы метадам суцэльнай выбаркі з рамана Дж. Оруэла «Тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры».

Аб'ектам даследавання з'яўляюцца раман Дж. Оруэла «Тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры» і шэраг іншых твораў сацыяльнай фантастыкі, якія дазваляюць скласці цэласнае ўяўленне пра асаблівасці жанру антыўтопіі.

Прадметам даследавання сталі асаблівасці праблематыкі рамана «Тысяча дзевяцьсот восемдзесят чатыры» Дж. Оруэла.

Метадалагічнай асновай працы з'яўляюцца навуковыя працы такіх замежных і расійскіх літаратуразнаўцаў, як Ю. П. Анненков, Г. Морсон, А. Л. Мортон, В. А. Чалікава, В. М. Недошивин, Ю. Г. Фельштинский, Г. І. Чарняўскі, Б. Крык.

Метады даследавання. У дыпломнай працы выкарыстоўваюцца метады, выпрацаваныя ў рамках даследавання архіва Дж. Оруэла, аналізу навуковай і мастацкай літаратур, параўнальна-гістарычны метад, культурна-гістарычны метад, гісторыка-кантэкстуальны метад, словаўтваральны аналіз, таксама прыём назірання.

Навуковая навізна даследавання заключаецца ў аб'яднанні шэрагу падыходаў да вывучэння дадзенай тэмы, такіх як лінгвістычны, літаратуразнаўчы і перакладчыцкі.

Практычная значнасць. Атрыманыя вынікі могуць быць выкарыстаны пры напісанні разгорнутай біяграфіі Джорджа Оруэла, пры падрыхтоўцы вучэбных дапаможнікаў па жанры антыўтопіі, пры распрацоўцы адпаведных лекцыйных курсаў і правядзенні практычных заняткаў.

Дыпломная праца напісана самастойна.

ABSTRACT

The structure of the thesis. The thesis consists of introduction, two chapters, conclusion, list of references, including 59 sources. The work is presented on 62 sheets of printed text.

Keywords: UTOPIA, DYSTOPIA, TOTALITARIANISM, NEWSPEAK, DISCOURSE, POLITICAL DISCOURSE, ARTISTIC DISCOURSE, PROPAGANDA, INSTINCT, PARTY.

The purpose of the thesis: to identify the historical and literary specifics of dystopian genre model, which was formed in the literature of the 20th century, on the example of George Orwell's novel "Nineteen eighty-four".

The objectives of the thesis:

1. to outline the aesthetic and political views of the author in the context of socio-historical processes of the era, to identify the main stages of evolution of the writer's creative path;
2. to determine the genre specificity of dystopia, its features and to trace the stages of formation of dystopia as a historical and literary phenomenon;
3. to identify the artistic models of the embodiment of the real as an interconnected type of fiction, structural-semantic and functional genre dominants of anti-utopia in the novel by G. Orwell "Nineteen eighty-four";
4. to reveal the main aspects of modeling artistic reality in the novel;
5. to identify the key ideological and artistic features, problems and poetics of the novel "Nineteen eighty-four";
6. to give a definition of the author's interpretation of "artificial language", "artistic discourse", "political discourse";
7. to identify the functional specificity of the "artificial language" in the novel by G. Orwell "Nineteen eighty-four";
8. to characterize the structure and typology of newspeak and give examples of artificial language words by the method of continuous sampling from G. Orwell's novel "Nineteen eighty-four".

The object of the research is G. Orwell's novel "Nineteen eighty-four" and a number of other works of social science fiction, which make it possible to formulate a holistic picture of the peculiarities of the dystopian genre.

The subject of the research is the features of the problems of the novel "Nineteen eighty-four" by G. Orwell.

The methodological basis of the research is the scientific works of such foreign and Russian literary scholars as Y. P. Annenkov, G. Morson, A. L. Morton, V. A. Chalikova, V. M. Nedoshivin, Y. G. Felshtinsky, G. I. Chernyavsky, B. Creek.

Research Methods. The thesis uses the methods developed in the framework of the study of the G. Orwell archive, the analysis of scientific and literary works, the comparative historical method, the cultural-historical method, the historical-contextual method, word-formation analysis, as well as the observation technique.

The scientific novelty of the research is to combine a number of approaches to the study of this topic, such as linguistic, literary and translation.

Practical significance. The results can be used to write a detailed biography of George Orwell, to prepare textbooks on the dystopian genre, to develop appropriate lecture courses and to conduct practical exercises.

The thesis is written independently.